

EL TALLER
DELS
LÓPEZ

i la pintura
religiosa del
Renaixement
a Mallorca

Guia de visita

Índex

Introducció..... Pàgina 3

Informació SALA 1 Pàgina 4

- El Renaixement
- ¿Com va arribar el Renaixement a Mallorca?
- ¿Què va passar a l'Església a mitjans del segle 16?
- Obres imprescindibles de la Sala 1.

Informació SALA 2 Pàgina 11

- ¿Qui eren els López?
- ¿Com són les pintures dels López?
- Obres imprescindibles de la Sala 2.

Informació SALA 3 Pàgina 18

- ¿Com evoluciona la pintura dels López?
- Obres imprescindibles de la Sala 3.

Informació SALA 4 Pàgina 28

- ¿Què passa quan moren els López?
- Obres imprescindibles de la Sala 4.

INTRODUCCIÓ

Benvingut i benvinguda a l'exposició temporal

“El taller dels López i la pintura religiosa del Renaixement a Mallorca”

En aquesta exposició podràs descobrir qui eren
Mateu López pare i Mateu López fill.

En el segle 16, aquests dos pintors van posar en marxa
un dels **tallers** de pintura més importants de Mallorca.

Pare i fill crearen al voltant de 100 obres
per ser exposades a diferents esglésies de l'illa.

Et convidam a fer un recorregut per les sales
amb l'ajuda d'aquesta guia de visita.

L'objectiu és que te serveixi per conèixer i
comprendre millor
la història i l'obra d'aquests dos pintors.

Aquesta guia està organitzada per sales.

A cada sala trobaràs informació general
i una selecció de les obres més importants.

També hem deixat uns espais en blanc de notes
perquè puguis apuntar tot allò que t'interessi.

Si necessites ajuda per trobar els quadres o les sales,
demana-li als vigilants.

Els et podran ajudar.

Comença la visita!

Taller és el lloc on un grup d'artistes
fa la seva obra.

Cada taller rep el nom
del pintor més important o del seu
creador.

Per exemple: el Taller dels Macip
o el Taller dels López.

INFORMACIÓ SALA 1

El Renaixement

El **Renaixement** és un moviment artístic que va néixer a Itàlia entre el segle 15 i el segle 16. Una de les característiques més importants és que s'inspira en la cultura clàssica de Grècia i Roma. Així la forma de pintar els personatges i els paisatges és molt més realista que a les obres de l'edat mitja.

Durant el Renaixement es va posar de moda tenir obres d'art. Els rics i nobles encarregaven quadres i escultures per a les seves cases i palaus. I els grans artistes eren coneguts i ben valorats.

Aquest interès per comprar i vendre art ha fet que s'hagin conservat molts de documents escrits. I per això avui podem conèixer el nom i la feina de molts pintors d'aquesta època. Així del Renaixement a Mallorca podem destacar els pintors Mateu López pare i Mateu López fill.

¿Com va arribar el Renaixement a Mallorca?

1. A través del COMERÇ

Fa 500 anys les modes i totes les novetats arribaven amb el comerç.

És a dir, a través de la compra i venda de productes entre diferents territoris.

València comerciava molt amb Itàlia, sobretot amb Gènova i Nàpols.

Per això el Renaixement va arribar abans a València que a Mallorca.

Tradicionalment Mallorca comerciava molt amb València.

I quan el Bisbe de Mallorca va ser el valencià Joan Vich i Manrique, encara hi va haver més contacte.

Així varen començar a arribar obres d'art d'estil renaixentista.

3. A través de la IMPREMTA

L'invent de la impremta va ser molt important per a la literatura però també per a la pintura.

La impremta va facilitar poder fer còpies de dibuixos.

D'aquesta manera es va afavorir que la pintura d'estil renaixentista arribés a més gent.

3. A través de la visita del rei CARLES 5.

Carles 5 va ser anomenat rei d'Espanya als 17 anys.

S'havia criat a Bèlgica i no sabia parlar espanyol.

Per això el jove rei no va ser ben rebut!

El seu regnat va durar 40 anys

però només va viure a Espanya durant 16 anys.

El regne de Carles 5 també incloïa tres grans ciutats d'Itàlia:

Nàpols, Sicília i Sardenya.

Això va facilitar el contacte d'Espanya amb el Renaixement.

L'any 1541, Carles 5 va visitar Mallorca.

Amb motiu d'aquesta visita real

es van encarregar les primeres obres renaixentistes:

un **retaula** per a la Cartoixa de Valldemossa

i una nova decoració pel **cor** de la Catedral.

Un **retaula** és un moble de fusta o pedra format per escultures i pintures religioses. Els retaules solen estar a les esglésies.

El **cor** és un moble format per cadires on seuen els capellans per cantar i resar a les misses.

¿Què va passar a l'Església a mitjans del segle 16?

A mitjans dels segle 16, entre el 1545 i el 1563,
els responsables de l'Església catòlica es varen reunir
a la ciutat italiana de Trento.

Aquestes reunions es coneixen com el
Concili de Trento.

En aquest concili, els capellans varen
tractar molts de temes

que afectaven a l'Església i a la Religió
catòlica.

Per exemple, es va decidir com havien
de ser les imatges religioses.

És a dir, com s'havia de representar a Jesús, a la Verge
i als Sants i Santes.

Mateu López pare i Mateu López fill eren dos grans pintors.

Van fer moltes obres religioses
seguint les normes del Concili de Trento.

Amb els seus quadres, els López donaven a conèixer
missatges importants de l'Església i de la Bíblia.

En aquesta època la majoria de gent no sabia llegir.

Per això aprenien moltes coses
mirant les escenes dels quadres.

Obres imprescindibles de la Sala 1

Decoració del moble del cor amb l'Anunciació

El **cor** de la Catedral de Mallorca és del segle 14.

És el lloc on seuen els capellans
per resar i cantar durant les misses.

Amb motiu de la visita de Carles 5
van decidir reformar el cor.

Els responsables de la Seu van demanar
que la nova decoració fos d'estil renaixentista.

Per això les figures tenen una forma més realista
i s'assemblen a les escultures clàssiques de Grècia i Roma.

Els experts creuen que els autors són dos escultors francesos:
Philippe Fullau i Antoine Dubois.

L'obra mostra el moment en què un àngel
anuncia a la Verge Maria que està embarassada
i serà la mare de Déu.

NOTES

Cadira del rei Carles 5

Durant la seva estada Mallorca,
Carles 5 va visitar la Catedral.
¡ I sembla que es va asseure en aquesta cadira!
No sabem qui la va fer
però és important perquè recorda aquest fet històric.

Carles 5 ha estat un dels reis més importants d'Espanya.
I el seu regnat destacà pel suport a l'art i la cultura.

NOTES

INFORMACIÓ SALA 2

¿Qui són els López?

Els López varen ser dos pintors que eren pare i fill.

Tenien el mateix nom: Mateu López!

Mateu López pare va néixer a Còrdova

i treballava a València, al **Taller** dels Macip.

La Catedral de Mallorca va encarregar un retaule
al taller dels Macip.

Així Mateu López pare va venir a Mallorca
per muntar aquest retaule.

Després d'aquesta feina va decidir quedar a l'illa
i va obrir un taller a Palma: el taller dels López!

El fill també va fer feina en aquest taller.

Els López, pare i fill,

varen crear moltes obres importants.

Són dos dels autors més destacats
de la pintura renaixentista a Mallorca.

¿Com són les pintures dels López?

Les obres dels López combinen l'estil de la pintura de Mallorca amb l'estil de València, Itàlia i Flandes.

Normalment pinten damunt taules de fusta però a vegades també damunt tela.

En els inicis del Taller dels López es representa als personatges de forma senzilla.

Les cares no expressen sentiments i solen tenir els dits de les mans molt llargs.

Tot i així donen molta atenció a petits detalls com per exemple les venes dels peus.

Els paisatges solen incloure muntanyes, arbres, aigua i construccions senzilles.

Poc a poc la seva pintura es fa més realista i s'acosta a l'estil del Renaixement.

EL TALLER
DELS
LÓPEZ

Guia de visita

→ Pintura damunt fusta

→ Personatges senzills,
no expressen sentiments

→ Dits de les mans allargats

→ Paisatges amb muntanyes,
arbres i aigua

→ Es marquen petits detalls
com les venes

Sant Jeroni en el desert

Aquesta pintura formava part del retaule que la Catedral de Mallorca va encarregar al taller de Vicenç Macip i Joan de Joanes. Joan de Joanes és un dels pintors més importants del Renaixement a Espanya.

Aquest retaule es va fer a València.

Com hem explicat abans,

Mateu López pare va venir a Mallorca per muntar-lo i ja va quedar a viure i treballar aquí.

En aquesta obra, el personatge i el paisatge són molt semblants a la vida real. Les pintures realistes ajudaven a la gent que no sabia llegir a conèixer i a entendre les històries de Sants.

Sant Jeroni va passar 4 anys al desert. Allà es va dedicar a meditar, a pensar en Déu i en la seva vida. I va decidir fer-se monjo.

Entre les aventures que va viure s'explica que va curar a un lleó. Per això sempre es representa al Sant amb aquest animal.

Sant Jeroni va fer grans viatges explicant la Bíblia. També la va traduir del grec i l'hebreu al llatí. El seu objectiu era que molta gent la pogués llegir i entendre. Per això Sant Jeroni és el **patró** dels encarregats d'explicar la Bíblia i dels traductors i traductores.

Un **patró o patrona** és la figura religiosa que representa i cuida una comunitat. Per exemple: Sant Antoni és el patró dels animals.

NOTES

Pont del purgatori

Sembla que aquesta obra formava part del retaule que Mateu López pare va pintar per a la Catedral de Mallorca.

La pintura representa el **purgatori**.

Els cristians creuen que el purgatori és el lloc on les ànimes es preparen per anar al cel.

L'existència del purgatori és un altre dels temes que es va tractar al Concili de Trento.

En aquesta obra es mostra l'esforç de les ànimes per anar al cel.

Fan feines pesades com carregar pedres o passen per un pont de serres.

A la part superior, hi ha representades les persones que ja han aconseguit anar al cel.

NOTES

INFORMACIÓ SALA 3

¿Com evoluciona la pintura dels López?

Quan Mateu López fill comença a treballar amb el seu pare canvien l'estil de pintar. S'acosten més a l'estil renaixentista.

Representen els personatges de forma més realista i les cares són més ovalades, com en forma d'ou!
Els personatges expressen més sentiments i es mostren en moviment.
Els paisatges també són més realistes.

Un altre canvi és la introducció de nous temes i protagonistes a les seves obres. Per exemple, els quadres dedicats a la **Mare de Déu del Roser**.

La Mare de Déu del Roser és el nom que rep la Verge Maria quan se la representa amb el seu fill i envoltada d'escenes de la seva vida o d'un roser.

EL TALLER
DELS
LÓPEZ

Guia de visita

Personatges més realistes
i rostres ovalats

Expressen més sentiments
i hi ha més moviment

Escenes de la vida de Maria
dins cercles.

Obres imprescindibles de la Sala 3

Retaule de Betlem

Els experts i expertes en història de l'art creuen que aquest retaule es va fer al taller dels López. És un retaule petit amb quatre pintures. Al taller dels López es van fer molts de retaules amb aquesta forma. Al centre es representa el naixement de Jesús.

Aquest naixement imita un betlem medieval fet a Nàpols que es pot veure a l'Església de la Sang de Palma. Aquest betlem és el més antic d'Espanya i un dels més antics del món.

Segons una llegenda de fa molts d'anys, un capità de vaixell va regalar aquest betlem a l'Església. Amb aquest regal volia agrair a la Verge que l'hagués salvat d'una gran tempesta.

A la part de baix d'aquest retaule es representa a Sant Jeroni en el desert. També apareix Jesús resant a l'hort de Getsemaní i Sant Joan Baptista.

El marc del retaule està decorat amb frases de la Bíblia.

NOTES

Circumcisió

En aquesta obra es representa la **circumcisió** de Jesús.

Es tracta d'una cerimònia molt important de la religió jueva.

Es fa quan els nins tenen 8 dies.

La circumcisió és un altre dels temes nous que afegeixen els López als seus quadres.

La **circumcisió** consisteix en llevar la pell que cobreix la punta del penis. Es pot fer per motius de salut o religiosos.

Els experts creuen que aquesta pintura
la va fer Mateu López fill.
Per això les cares dels protagonistes són més realistes
i el fons té molts de detalls.
Tot i així es creu que son pare el va ajudar.

El bon Jesús és el protagonista principal de l'obra.
Però també hi ha Sant Josep i la Verge Maria.
En color daurat es destaca la corona de Jesús,
la corona de Sant Josep
i la capseta on es col·locarà la pell que llevin amb la circumcisió.

NOTES

INFORMACIÓ SALA 4

¿Què passa quan moren els López?

Mateu López fill va morir molt jove
i el seu pare va seguir treballant al taller.
Les pintures d'aquesta època tornen a semblar-se a les primeres.
Representen els personatges de forma senzilla
i les cares no expressen sentiments.
Per tant són pintures menys realistes.

Els López, pare i fill, estan enterrats
al convent de Sant Francesc de Palma.
Això demostra la importància i el reconeixement
que van aconseguir.

Els López varen dur l'estil del Renaixement a Mallorca.
I molts artistes mallorquins importants com Gaspar Oms
es varen formar al seu taller.

Obres imprescindibles de la Sala 4

El Salvador i el Calze

Aquesta pintura de Mateu Lopez pare es va fer damunt la porta d'un **sagrari**.

A un costat es representa Jesús mostrant el pa.

A l'altre costat es representa una copa de vi amb el tros de pa.

Pels cristians el pa i el vi representen el cos i la sang de Jesús.

Per això són tan importants!

Segurament és de les darreres pintures de Mateu López pare.

I imita una pintura anterior del valencià Joan de Joanes.

El **sagrari** és el moble on es guarda el pa i el vi a les esglésies.

→ Aquesta pintura la va fer
Joan de Joanes.
Mateu López la imita.

NOTES

Anunciació a Sant Josep

Aquesta pintura formava part d'un antic retaule que hi havia a l'església de Sant Jaume de Palma.

La pintura representa com un àngel anuncia a Sant Josep que la Verge Maria estava embarassada.

Els colors i el paisatge d'aquesta pintura s'assemblen molt a les pintures dels López.

Però els experts creuen que es va fer al Taller dels Oms.

Segurament la forma de pintar és tan semblant

perquè Gaspar Oms es va formar al Taller dels López.

Després fundà el seu propi taller.

EL TALLER
DELS
LÓPEZ

Guia de visita

El Taller dels Oms va ser un dels més famosos de Mallorca.

Va funcionar durant 300 anys

i hi varen treballar més de 20 artistes.

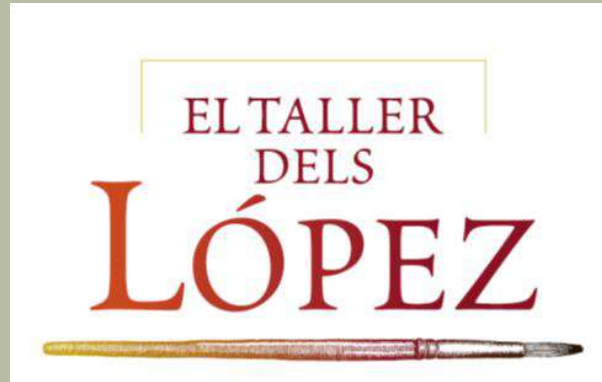
A més de pintors, també hi havia escultors i arquitectes.

NOTES

NOTES

© 2023 Museu d'Art Sacre de Mallorca

Els continguts d'aquesta guia han estat adaptats i validats per membres de l'**Oficina d'Accessibilitat Cognitiva de Coordinadora Balear de Persones amb Discapacitat**: Andrea Rodríguez, Juan Manuel Cánovas, Sergio Torres, Miguel García, Joan Pau Mir, Maria Cristina Matheu, Francisco Cruz, Pau Femenias i Catalina Amer.

